

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

17 De speciebus orationis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

mentuntur hoc dicentes, & sic non sunt exauditio ne digni: uel si non dicant, non exaudiuntur, quia formam orandi a Christo institutam non seruant.

Tract. 44. in Io. a medio to. 9.

SED CONTRA est, quod Aug. * dicit super Ioanem. Si peccatores non exaudiret Deus, frustra publicanus dixisset. Domine, propitius esto mihi peccatori. Et Chrysostr. * dicit super Matt. Omnis qui petit, accipit, si siue iustus sit, siue peccator.

Homil. 78. in opere impie tis, parti ante med. to. 2.

RESPON. Dicendum, quod in peccatore duo sunt consideranda, scilicet natura, quam diligit Deus: & culpa, quam odit. Si ergo peccator orando aliquid petit, in quantum peccator, id est, secundum desiderium peccati, hoc a Deo non auditur ex misericordia: sed quandoque auditur ad uindictam, dum Deus permittit peccatorem adhuc amplius uere in peccata. De n. quaedam negat propitius, quae concedit iratus, ut August. * dicit. Orationem uero peccatoris ex bono natura desiderio procedentem Deus audit non quasi ex iustitia, quia peccator hoc non meretur, sed ex pura misericordia, obseruatis tamen quatuor praemissis conditionibus, ut scilicet per se petat necessaria ad salutem pie, & perseveranter.

Tract. 73. in Io. paulo a prin. to. 9. Et de uer. dom. Ser. 53. ar. p. ce. ad. 2.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod sicut Aug. dicit * super Ioan. Illud uerbum est caeci adhuc inuncti, id est, nondum perfecte illuminati, & ideo non est ratum, quamuis possit verificari, si intelligatur de peccatore, in quantum est peccator, per quem etiam modum oratio eius dicitur execrabilis.

Tract. 44. in Ioan. a medio to. 9.

AD SECUNDVM Dicendum, quod peccator non potest pie orare, quasi eius oratio ex habitu uirtutis informetur: potest tamen eius oratio esse pia quantum ad hoc, quod petit aliquid ad pietatem pertinens: sicut ille qui non habet habitum iustitiae, potest aliquid iustum uelle, ut ex supra dictis * patet. Et quamuis eius oratio non sit meritoria, potest tamen esse impetratoria, quia meritum innititur iustitiae, sed impetratio impetratur gratia.

In cor. ar. & q. 10. ar. 4. & q. 58. ar. 1. ad 3.

ar. 7. ad 1.

AD TERTIUM Dicendum, quod sicut dictum est oratio dominica profertur ex persona communioris Ecclesiae: & ideo si aliquis nolens dimittere debita proximo, dicat orationem dominicam, non mentitur, quamuis hoc quod dicit, non sit uerum quantum ad suam personam: est enim uerum quantum ad personam Ecclesiae, ex qua est meritum: & ideo fructu orationis caret. Quandoque tamen aliqui peccatores parati sunt debitoribus suis dimittere: & ideo ipsi orantes exaudiuntur, secundum illud Eccle. 28. Relinque proximo tuo nocenti te, & tunc de precanti tibi peccata soluentur.

¶ Super quibus oblationibus decimus septimus.

ARTICVLVS XVII.

Utrum conuenienter dicantur esse orationis partes, obsecrationes, orationes, postulationes, et gratiarum actiones.

IN art. 17. dubium occurrit circa illud scilicet, quod in consecratione maxime mens debet eleuari in Deum, quoniam in consecratione tenetur sacerdos consecrans maxime ad exprimenda distincte uerba consecrationis, ac per hoc non potest maxime mens in Deum eleuari, quoniam quanto magis in Deum eleuatur, tanto minus attendit ad inferiora.

4. dist. 15. q. 4. artic. 3. Et Phil. 4. Et 1. Tim. 2.

Origenes h. mi. ultim. in March. trac. non multum remore ante med. to. 3.

¶ 2 Præter. Oratio, secundum Damascenum, est petitio dicentium a Deo: inconuenienter ergo orationes contra postulationes dicuntur.

¶ 3 Præter. Gratiarum actiones pertinent ad præterita: alia uero ad futura: sed præterita sunt priora futuris: inconuenienter ergo gratiarum actiones post alia ponuntur.

IN CONTRARIUM est auctoritas Apostoli ad Timoth. 2.

RESPON. Dicendum, quod ad orationem tria requiruntur, quorum primum est, ut oras accedat ad Deum, quæ orat: quod significatur nomine orationis: quia oratio est ascensus intellectus in Deum. Secundo, requiritur petitio, quæ significatur nomine postulationis, siue petitio proponatur determinate, quod quidam nominant proprie postulationem: siue in determinate, ut cum quis petit iuari a Deo, quod nominant supplicationem: siue solum factum narretur, secundum illud Io. 11. Ecce, quem amas, infirmatur: quod uocant infirmationem. Tertio, requiritur ratio impetrandi quod petitur, & hoc uel ex parte Dei, uel ex parte petentis. Ratio quidem impetrandi ex parte Dei est eius sanctitas, propter quam petimus exaudiri, secundum illud Daniel. 9. Propter temetipsum inclina Deus meus aurem tuam: & ad hoc pertinet obsecratio, quæ est per sacra contestatio, sicut cum dicimus: Per natiuitatem tuam libera nos Domine. Ratio uero impetrandi ex parte petentis est gratiarum actio: quia de acceptis beneficiis gratias agentes, meremur accipere potiora, ut in collecta dicitur. Et ideo dicit * glossa ad Tim. 2. quod in Missa obsecrationes sunt, quæ præcedunt consecrationem, in quibus quaedam sacra commemorantur. Orationes sunt in ipsa consecratione, in qua mens maxime debet eleuari in Deum. Postulationes autem sunt in sequentibus petitionibus. Gratiarum actiones in fine. In pluribus etiam Ecclesiae collectis hæc quatuor possunt attendi, sicut in collecta

Trinitatis, quod dicitur: Omnipotens sempiternus Deus, pertinet ad orationis ascensum in Deum: quod dicitur: Qui desisti famulis tuis &c. pertinet ad gratiarum actionem: quod in fine ponitur: Postulationem: quod in fine ponitur: nos autem patrum * dicitur, quod obsecratio pertinet ad obsecrationem: quod cum pro aliis petimus, sed permissum est per se

AD PRIMVM ergo dicendum, quod

AD SECUNDVM ergo dicendum, quod

AD TERTIUM ergo dicendum, quod

AD QUARTVM ergo dicendum, quod

AD QVINTVM ergo dicendum, quod

AD SEXTVM ergo dicendum, quod

AD SEPTIMVM ergo dicendum, quod

AD OCTAVM ergo dicendum, quod

AD NONAM ergo dicendum, quod

AD DECIMAM ergo dicendum, quod

AD UNDECIMAM ergo dicendum, quod

AD DODECIMAM ergo dicendum, quod

non est adiuratio ad complendum, quod prohibetur, sed ad misericordiam implorandum.

AD SECUNDUM dicendum, quod oratio communitur sumpta includit omnia quae hic dicuntur: sed unum quod contra alia diuiditur, importat processionem in Deum.

DE TERTIO dicendum, quod in diuersis preteritis procedunt futura: sed aliquid unum & idem prius est futurum, quam sit praeteritum. Et ideo gratiarum actio de aliis beneficiis praecedit postulationem aliorum beneficiorum: sed idem beneficium prius postulatur, & ultimum cum acceptum fuerit, de eo gratias aguntur. Postulationem autem praecedit oratio, per quam acceditur ad Deum, a quo petimus. Orationem autem praecedit obsecratio, quia ex consideratione diuinae bonitatis, ad eum audemus accedere.

QVAESTIO LXXXIIII.

De Exterioribus actibus latritiae, in tres articulos diuisa.

OSTEA considerandum est de exterioribus actibus latritiae.

¶ Et primo, de adoratione, per quam aliquis suum corpus ad Deum uenerandum exhibet. Secundo, de illis actibus, quibus aliquid de rebus exterioribus Deo offertur. Tertio, de actibus, quibus ea quae Dei sunt, assumuntur.

CIRCA primum quaeruntur tria.

¶ Primo, Vtrum adoratio sit actus latritiae.

¶ Secundo, Vtrum adoratio importet actum interiore, uel exteriorem.

¶ Tertio, Vtrum adoratio requirat determinationem loci.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum adoratio sit actus latritiae, siue religionis.

AD PRIMUM sic proceditur.

Videtur, quod adoratio non sit actus latritiae, siue religionis. Cultus enim religionis soli Deo datur: sed adoratio non debetur soli Deo. Legitur enim Gen. 18. quod Abraham adorauit angelos. Et 3. Regum 1. dicitur, quod Nathan Propheta ingressus ad regem Dauid, adorauit eum pronus in terram. ergo adoratio non est actus religionis.

¶ 2. Praeterea. Religionis cultus debetur Deo prout in ipso beatificamur, ut patet per Augustinum. in 10. de ciuitate Dei: sed adoratio debetur ei ratione maiestatis, quia super illud Psalm. 28. Adorate Dominum in atrio sancto eius, dicit glossa. De his attritiis uenitur in atrium, ubi maiestas adoratur. ergo adoratio non est actus latritiae.

¶ 2. Praet. Vnius religionis cultus tri-

bus personis debetur: non autem una adoratione adoramus tres personas, sed ad inuocationem trium personarum singulariter genuflectimus: ergo adoratio non est actus latritiae.

SED CONTRA est, quod Mart. 4. inducitur. Dominum Deum tuum adraobis, & illi soli seruies.

RESPON. Dicendum, quod adoratio ordinatur in reuerentia eius, qui adoratur. Manifestum est autem ex dictis, quod religionis proprium est reuerentiam Deo exhibere: unde adoratio, qua Deus adoratur, est religionis actus.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod Deo debetur reuerentia propter eius excellentiam, quae aliquibus creaturis communicatur non secundum aequalitatem, sed secundum quandam participationem. Et ideo alia ueneratione ueneramus Deum, quod pertinet ad latritiam: & alia ueneratione quasdam excellentes creaturas, quod pertinet ad duliam, de qua postea dicitur. Et quia ea, quae exterius aguntur, signa sunt interioris reuerentiae, quaedam exteriora ad reuerentiam pertinentia exhibentur excellentibus creaturis, in ter quae maximum est adoratio: sed aliquid est, quod soli Deo exhibetur, scilicet sacrificium. Vnde Augustinus dicit in decimo de ciuitate Dei. Multa de cultu diuino usurpata sunt, quae honoribus deferunt humanis siue humilitate nimia, siue adulatione pestifera: ita tamen quod quibus ea deferuntur, homines haberentur, qui dicuntur colendi, & uerandi (si autem multum eis additur) & adorandi. Quis uero sanctificandum censuit, nisi eum quem Deum aut sciuit, aut putauit, aut finxit?

Secundum reuerentiam ergo, quae creature excellenti debetur, Nathan adorauit Dauid. Secundum autem reuerentiam, quae debetur Deo, Mardocheus noluit adorare Aman, timens ne honorem Dei transferret ad hominem, ut dicitur Hester 3. Et similiter secundum reuerentiam debitam creaturae excellenti Abraham adorauit angelos, & etiam Iosue, ut legitur Iosue quinto. Quamuis possit intelligi, quod adorauerint adoratione latritiae Deum, qui in persona angeli apparebat, & loquebatur.

Secundum autem reuerentiam quae debetur Deo, prohibitus est Ioannes angelum adorare, Apoc. 17. tum ad ostendendum dignitatem hominis, quam adeptus est per Christum, ut angelis equetur: unde ibi subditur, Confertus tuus sum, & fratrum tuorum: tum etiam ad excludendum idololatiae occasionem. unde subditur: Deum adora.

Aman hostem Iudaeorum: quoniam erat de stirpe Agag regis Amalechitarum, occisi a Samuel, 1. Regum 15. Sic ergo patet, quod conuenienter author mentem Mardochei interpretatus est. An autem prudenter in hoc egerit Mardocheus, cum sciret Iacob adorasse fratrem suum Esau, Gen. 33. & filios eius incogniti Ioseph adorasse, Gen. 43. & rationabile sit quod ipse more Persarum, adoraret pronus in terra rege, alia quaestio est, ex particularibus tunc occurrentibus pensanda. Factum autem Ioannis Euangelistae ad exteriorem tantum actum spectat, ita quod Ioannes uolebat diuinam reuerentiam angelo exhibere, sed reuerentiam summam in exteriori actu, scilicet prostrationis, exhibere, quam licite facere poterat, cum haec possit etiam homini excellenti exhiberi, & exhibita fuerit, ut patet in praedictis locis: sed quia ista tanta exterior reuerentia deberet referri soli Deo, ut aliqua exterior reuerentia esset illi propria, ideo angelus dicitur prohibuisse eum a reuerentia debita Deo, ita quod sensus est, quod secundum reuerentiam exteriorem debitam Deo, hoc est, ex debito honestatis referenda soli Deo, prohibitus est Ioannes in persona generis humani offerens praedecessorum suorum more reuerentiam exteriorem summam excellentibus creaturis, ne hanc exhiberet: sed soli Deo referret illam propter utramque rationem in littera allatam. Et haec de tota q. 84. sufficiant.

¶ q. 81. art. 1. ad 3.

¶ q. 110. & sequen. & 103 art. 3. & 4.

¶ l. 1. c. 4. circa finem.

¶ Super I. Iulianum autem agit.

AD

Super quest. octuagesima quarta articulum primum.

In articulo q. 84. diuini occurrit de actibus Mardochei, & Ioannis hic exponitur in responsione ad primum. Nam cum dicitur quod Ioseph adorari, ut creatura excellentem, non ut Deum, quod per hoc patet, quod infra se ipsum illum adorari constituit non uideatur recte excusari Mardocheus, dicens quod secundum reuerentiam Deo debitam Mardocheus noluit adorare Aman. Ioannes quoque, si de latritiae adoratione prohibitus est, cum ipse esset paratus ad illam adorationem, ut patet ex hoc, quod ibi dicitur, cecidit ut adorarem, sequitur quod Ioannes peccauerit peccato maximo, a cuius peccato consumatione prohibitus fuit ab angelis, quod est inconueniens. Mala igitur est expositio litterae. Ad hoc dicitur, quod de mente Mardochei scribitur in littera, quod ea ratione reuertit adorare Aman, ne scilicet reuerentiam exteriorem Deo conuenerat a Iudaeis exhiberi, ut patet 3. Regum 8. de genuflectione Salomonis ad hominem talem traheret. Dicitur. n. Hester 3. quod arguitur alius pueris regis Mardocheum de hoc, dicit esse Iudaeum: & quod illi uolentes experiri an perseveraret, acculerunt eum ad